

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DE FRANCE'TA MUHAFAZA EDİLEN *SITĀTAPATRĀDHĀRĀNĪ* FRAGMANLARI ÜZERİNE*

Ayşe KILIÇ CENGİZ

Özet: Eski Uygur edebiyatının büyük bölümünü Budist çevrede yazılmış olan eserler oluşturur. Bu eserler Uygurların çeviri edebiyatında geldikleri noktayı açıklamak için önem teşkil eder. Tarihleri boyunca çeşitli dinlere mensup olan Uygurların, genel olarak Mahāyāna Budizmi ve onun bir kolu olan Vajrayāna yani Tibet Budizmini de benimsedikleri görülmektedir. Vajrayāna/ Tibet Budizminin ise temeli çeşitli Tantrik metinler vasıtasıyla oluşturulmuştur. Bu makalede Uygurların çeviri edebiyatına ait Tantrik metinlerden birisi olan *Sitātapatrādhāraṇī* (*ārya sarva-tathāgata-uṣṇīṣa-sitātapatrā-aparājītā nāma-dhāraṇī*) hakkında bilgi verilerek Paris'teki Bibliothèque nationale de France'ta (BNF-Fransa Millî Kütüphanesi) muhafaza edilen 2 fragmanın katalog bilgileri ile faksimileleri dâhilinde transkripsiyonu ve transliterasyonu yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: Budizm, Eski Uygurca, *Sitātapatrādhāraṇī*, Vajrayāna, Bibliothèque nationale de France.

On the *Sitātapatrādhāraṇī* Fragments which are Conserved in Bibliothèque nationale de France

Abstract: The large part of Old Uyghur Literature is composed of studies written in Buddhist circles. These studies are important in explaining the position that Uyghurs occupy in translational literature. It is observed that in general, the Uyghurs, who throughout their history were connected to various religions internalize Mahāyāna Buddhism and Vajrayāna (a branch of Tibet Buddhism). Vajrayāna/Tibet Buddhism is created through texts based on various Tantric texts. In this article, by giving information of *Sitātapatrādhāraṇī* (*ārya sarva-tathāgata-uṣṇīṣa-sitātapatrā-aparājītā nāma-dhāraṇī*) which is one of the Tantric texts in Uyghur translational literature and transcription and transliteration will be carried out within the catalog information and facsimiles of the two fragments preserved in Paris Bibliothèque nationale de France (BNF-The National Library of France).

Key words: Buddhism, Old Uyghur, *Sitātapatrādhāraṇī*, Vajrayāna, Bibliothèque nationale de France.

Giriş

Çeşitli ekolleri bulunan Budizm, hem Budalık hedefine götüren Bodhisattva yolunu hem de Bodhisatvanın uyanış arayışında birincil motive faktörü olan şefkatin önemini vurguladığından beri Tantrik metinler ve uygulamalar Mahayana ekolünün bir parçası olarak düşünülürler (Powers, 2007, s. 253). Tantra sayesinde büyü ve çeşitli uygulamalardan bazı öğeler ödünçlenmiş ve bu

* Çalışmaya konu olan bu fragmanların varlığından haberdar eden Prof.Dr. Peter Zieme ve Prof.Dr. Marcel Erdal'a müteşekkirim.

öğeler Budalığa ulaşma yolunda kullanılmışlardır. Özellikle Tibet Budizmine ait metinlerde, ödünclenen öğeler arasında ise *mantralar*, *dhāraṇīler*, *mudrālar* ve *mandalalar* görülmektedir. Bu öğelere bir tutarlılık kazandırmak ve Budizmin eski öğeleri ile yeni öğelerini bir araya getirmek amacıyla *Vajrayāna* denilen ekol ortaya çıkmıştır (Conze, 2008, ss. 61-62).

Vajrayāna ekolü Mahayānanın felsefeler ve doktrinleri üzerine sağlam bir şekilde kurulmuş ve Tantra ile öğretiler gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden *Vajrayāna*yı Mahayānanın bir uzantısı olarak düşünmek yanlış olmaz. Bazı görüşlere göre ise *Vajrayāna*, bozulmaya yüz tutan Budizmin Hinduizme yaklaşması sonucu Mahāyāna mezhebi içerisinden çıktığı yönündedir. *Vajrayāna*, Mahāyāna öğretilerine büyüleri ekleyerek *nirvāṇaya* ulaşmak yerine daha çok zihni yoğunlaşmayı esas almakta (Küçük vd., 2011, s. 236) ve kurtuluş ile aydınlanmayı büyülü alıştırmalarda görmektedir (Sarıkcıoğlu, 1983, s. 170).

*Vajrayāna*daki büyü, ritüel ve sihir öğeleri, doğüstü varlıklar üzerinde güç kazanmak, kendi benliğini aşmak ve Tanrı ile birleşmek için kullanılır. Kullanılan öğelerden Budist terminolojiye ait olan *dhāraṇīler*¹, bazen çok kısa bazen ise kısmen daha uzun olarak yazılmış, doğru olarak telaffuz edildiğinde okuyanlara mutluluk getiren ve onları kötülüklerden koruyan muazzam güce sahip mistik formüller veya koruyucu büyüler olarak bilinirler (Sengupta, 1999, s. 49). Sanskritçede “anımsatıcı araç; kod” anlamlarına gelen *dhāraṇīler*, bodhisattvaların tam anlamıyla aydınlanmasının bir parçası olarak görülmüşlerdir. *Mahāyāna Sūtralarda* da kullanımı görülen *dhāraṇīler*, Budizme ait tantrik metinlerde de sık sık kullanılmışlardır (Buswell ve Lopez, 2013, ss. 241-242). Bazı araştırmacılar tarafından mantra ile birbirlerinin yerine kullanıldıkları iddia edilse de *dhāraṇī* genellikle *mantralardan* daha uzundur. Hatta bazı araştırmacılar tarafından “uzun mantralar” olarak adlandırılırlar.

Bu çalışmada ele alacağımız Eski Uygurca *Sitātapatrādhāraṇī* (*ārya sarva-tathāgata-uṣṇīṣa-sitātapatrā-aparājitā nāma-dhāraṇī*)² adlı Tantrik metindir. Bütün müritlerini kötülüklerden koruyan “beyaz şemsiye tanrıçasının *dhāraṇī*si”ni anlatan bu metinde (Elverskog, 1997, s. 108) anlatılan Tanrıça *sitātapātra* (Tib. *gdugs dkar*, Mo. *tsagaan shühert*³, Çin. 白傘蓋佛頂)

¹ SH 252 陀羅尼 tuólóóní *dhāraṇī* “Mantra; büyü, sihir, yemin, lanet; ayrıca başarısızlık için verilecek cezalarla birlikte bir yemin. Yogada kullanılan mistik ve sihirli formüller. Lamaizmde Sanskritçe hecelere bağlı olan Tibetçe kelime kümelerinden oluşurlar. Daha geniş anlamda ise *dhāraṇī*, mistik bir anlam taşıyan veya sonu açıklayan bilimsel bir eserdir” (ayrıca bk. SH 284 陀羅尼; 陀羅那); MW 515b “acıları dindirmek için kullanılan bir çeşit mistik ayet ya da tılsım”; BHSD 284b “genellikle hecelerin anlamsız kombinasyonlarından oluşan sihirli formül”.

² bk. (Müller, 1911, s. 50) ve (Elverskog, 1997, s. 108).

³ *tsagaan shühert* hakkında ayrıntılı açıklama için bk. (Sárközi, 2007, ss. 231-246).

mahāyāna mezhebine ve Tantrik ekole ait olarak bilinmektedir. Bu metnin Tibetçe, Sanskritçe, Çince, Hotanca (Khotanese Saka), Moğolca dilleriyle yazılmış versiyonları da bulunmaktadır. Beyaz şemsiye ile temsil edilen bu Tanrıçanın birden fazla ikonografik gösterimi bulunmakla birlikte, beyaz rengi ve 3 başı (mavi, beyaz ve kırmızı, bazen de en arkada olan dördüncü bir baş ile) ile tasvir edilir. Ayrıca sekiz kolu bulunmakla birlikte bunlardan ikisi “normal” olarak tanımlanan kendine özgü sembolünü (*mūdra*) ve şemsiyesini tuttuğu elleridir (sağ eliyle göğsünün üzerine şemsiyesini, sol eliyle ise dizini tutar). Diğer ellerinde ise tekerlek, yay, ok, kitap ve kement bulunmaktadır (Getty, 1914, s. 121). “Büyüler kraliçesi” olarak da bilinen *Sitātapatrā*, şeytanlara, kara büyüye ve astrolojik olarak meydana gelen büyük aksiliklere karşı bir koruyucudur (Shaw, 2006, s. 276). Uygurca metin *Buda, dharma ve saṅgha* başta olmak üzere, diğer *bodhisattvalar*, *śrāvakalar* ve *Sitātapatrāya* yapılan selâmlama/ dua ile başlar. Sonrasında ise genellikle Budist sūtraların giriş ifadesi olan (Silk, 1989, s. 158) “*ançulayu ärür māniṅ ašidmišim ymā bir üdin...*” şeklinde bir ifadeyle devam ederek diğer Budalar ve Tanrıçalara diğer unsurlara karşı yapılan bir selâmlama/dua ile devam eder. Daha sonra ise *dharaṇī* okuyacağını bildirerek, onun varlıklar üzerindeki etkileri, *Sitātapatrā*nın dışı tezahürlerini çağırma ve onları kötülüklerden, şeytanlardan ve tehlikelerden korumaları için istekte bulunma, şeytanların bastırılması, şeytanların ve tehlikelerin bir bir adlarının söylenilmesi ve korunma dileği, düşman büyüüne karşı büyüler ve *Sitātapatrādhāraṇī*'nin bir muska ya da tılsım olarak faydaları, Mantraların izâhı ve diğer sığınma duaları ile devam eder.

Sitātapatrādhāraṇī'ye ait fragmanların büyük bir kısmına *Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften*'in *Turfan Koleksiyonu*'ndan erişilebilir. Bu fragmanların kataloğu M. Knüppel ve A. Yakup tarafından AH 11'de yayımlanmıştır (2007). Metin üzerine yapılan ilk çalışma⁴ olan Müller

⁴ Uygurca metin üzerine yapılan çalışmalardan bazıları yıl sıralamasına göre şu şekildedir: Müller, F.W.K. (1911). *Uigurica II*. APAW Nr. 3. 50-75, 100-102 (Faksimileri: Sprachwissenschaftliche Ergebnisse der deutschen Turfan-Forschung (1983). Vol. IV. Ed. György Hazai and Peter Zieme. Leipzig: Zentralantiquariat der Deutschen Demokratischen Republik. Plates: 35-62); Le Coq, A. von. (1919). Kurze Einführung in die uigurische Schriftkunde. *Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen an der F. Wilhelms-Universität in Berlin* 22/2. 93-109; Malov, S. E. (1930). *Sitātapatrā-dhāraṇī v uĵurskoj redakcii*". *Doklady Akademii Nauk SSSR* 5. 88-94; Arat, R. R. (1965). *Eski Türk Şiiri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi. 233-235; Ligeti, L. (1973). Le sacrifice offert aux ancêtres dans l'Histoire secrète. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 27, 2. 145-161; Zieme, P. (1975). Zur buddhistischen Stabreimdichtung der alten Uiguren. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 29, 2. 187-211; Shōgaito, M. (1979). A Study of the Fragments of Uygur Texts Found in the Nakamura Fusetsu Collection (中村不折氏舊藏ウイグル語文書斷片の研究). *Tōyō Gahukō* 61, 1-2. 1-29; Zieme, P. (1982).

(1911)'in yayımı çok erken tarihli bir çalışma olduğundan bütün fragmanları kapsamamaktadır. Ancak bu çalışmanın daha sonra II. Dünya Savaşında kaybolacak olan bazı fragmanları içermesi (T III M 225 (6), (7), (8), (9), (10), T III M 182, T III M 231 vd.) bizim için büyük şanstır. II. Dünya Savaşı sonrasında Le Coq (1911) tarafından yayımlanan bazı *Sitātapatrādhāraṇī* fragmanları haricinde [T III M 231 (1), (2), (3), (4)] bu fragmanların birçoğunun faksimilelerine erişilememiştir. Malov (1930) tarafından yapılan yayımda ise transkripsiyon ya da transliterasyon yapılmadan sadece çeviri yöntemi izlenilmiş, faksimileler yayımlanmamıştır. Daha sonra da R. R. Arat (1965), L. Ligeti (1973), M. Shōgaito (1979), P. Zieme (1975, 1982, 1985 ve 2014), T. Porció (1997, 2000, 2003a ve 2003b), Pchelin ve Raschmann (2016) gibi çeşitli araştırmacıların birtakım *Sitātapatrādhāraṇī* fragmanları üzerine çalışmaları yayımlanmıştır. Metin üzerine yapılan son bütüncül çalışma ise K. Röhrborn ve A. Róna-Tas tarafından yayımlanmıştır (2005). Yapılan bu çalışmalar ve metnin kataloğu göz önünde bulundurulduğunda, metne ait çok fazla fragman olduğu görülür. AH 11'de *U* (Uigurische Texte) ve *Mainz* kodlu fragmanlar ile savaşta

Zum uigurischen Tārā-Ekaviṃśatistotra. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 36, 1-3. 583-597; Zieme, P. (1985). *Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren. BT XIII*. Berlin: Akademie Verlag. 170-172; Porció, T. (1997). Preliminary Notes on the Uigur and Tibetan Versions of the *Sitātapatrādhāraṇī*. *Historical and Linguistic Interaction between Inner-Asia and Europe (Proceedings of the Permanent International Altaistic Conference)* (Á. Berta ve E. Horváth Ed.) içinde (229-241). Szeged: Department of Altaic Studies.; Porció, T. (2000). *The One with the White Parasol, Four Sitātapatrā Texts in the Derge Kanjur and a Dunhuang Text (Pelliot Tibétain No. 45) with an Annotated English Translation of the Longest Canonical Version*. Faculty of Arts of the University of Vienna. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Vienna; Porció, T. (2003a). On the Technique Translating Buddhist Texts into Uygur. *Indien und Zentralasien, Sprach und Kulturkontakt (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica 61)* (S. Bretfeld ve J. Wilkens Ed.) içinde (85-94). Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.; Porció, T. (2003b). On the Brāhmī Glosses of the Uygur *Sitātapatrā* Text. *Central Asiatic Journal* 47. 91-109; Röhrborn, K. ve Róna-Tas, A. (2005). *Spätformen des zentralasiatischen Buddhismus, Die altuigurische Sitātapatrā-dhāraṇī, Göttingen*. (Nachrichten der Akademie der Wissenschaften zu Göttingen, I. Philologisch-historische Klasse Jahrgang, Nr. 3).Göttingen: Vandenhoeck&Ruprecht; Knüppel, M. ve Yakup, A. (2007). *Altürkische Handschriften. Teil 11: Die uigurischen Blockdrucke der Berliner Turfansammlung. Teil 1: Tantrische Texte*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag; Yakup, A. (2009). *Altürkische Handschriften. Teil 15: Die uigurischen Blockdrucke der Berliner Turfansammlung. Teil 3: Stabreimdichtungen, Kalendarisches, Bilder, Unbestimmte Fragmente und Nachträge*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag. s. 181; Zieme, P. (2014). Neues zur altuigurischen *Sitātapatrādhāraṇī* (www.academia.edu genel ağ adresinden erişildi); Pchelin, N. ve Raschmann, S. C. (2016). Turfan Manuscripts in the State Hermitage- a rediscovery. *Written Monuments of Orient 2* (4). 3-43.

kaybedilen fragmanlar⁵ yayımlanmış olup, tek bir nüsha haricindeki farklı nüshaların da içerik olarak aynı olan (birbirine paralel olan) fragmanları da kataloğa dâhil edilmiştir. AH 11'de kataloğa dâhil edilenler haricinde birçok yerde *Sitātapatrādhāraṇī*'ye ait fragmanlar bulunmaktadır. Bunlardan ikisi de Bibliothèque nationale de France (BNF) koleksiyonunda bulunan fragmanlardır. BNF'de *Pelliot Ouigour Grotte 181*'e kayıtlı 363 parça belge bulunmaktadır. Bu mağaradaki belgelerin 17 numara ile adlandırılan mağaradakilerden daha yeni oldukları düşünülmektedir. Bu 363 parçanın çoğunluğu mağaranın diplerinde bulunmuş Uygur yazılı küçük belgelerden oluşmaktadır. Bunların bazıları yayımlanmıştır. Bu belgelerin kataloğu T. Moriyasu (1985) tarafından yapılmıştır. *Pelliot* fonunda şimdiye kadar yayımlanmış birçok çalışma mevcuttur. Bunlar *Pelliot chinois 3509* kaydıyla "*Le Conte bouddhique du Bon et du Mauvais Prince en version ouigoure*" (iyi prens kötü prens masalı)" (sırasıyla Clément Huart ve James R. Hamilton tarafından yayımlanan) ve *Pelliot tibétain 1292* kaydıyla "Mission Paul Pelliot, Choix de documents ..." (Yoshiro Imaeda vd. tarafından yayımlanan) çalışmalarıdır. T. Moriyasu ve Y. Imaeda'nın çalışmalarının bir kısmı da *Pelliot*'un Uygur fonlarını kapsamaktadır (Berthier, 2000, ss. 102-103).

Çalışmamızda işlenecek olan fragmanların yayım izinleri alınmakla beraber, bu fragmanlar daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olup yukarıda da bahsedildiği üzere *Pelliot Ouigour Grotte 181*'e ait 363 parça belgeden ikisini oluşturmakta ve bugün Paris Bibliothèque nationale de France (BNF)⁶ koleksiyonunda, Çince yazmalar bölümünde muhafaza edilmektedir. Çeşitli boyutlardaki fragmanların koyulduğu her biri farklı olan kutularda bulunan bu fragmanlar "4" ve "162 (6)" numaraları ile kaydedilmiştir. Bu düzene göre 4 numaralı kutuda sadece 4 numaralı fragman bulunmasına karşın, 162 numaralı kutuda sadece 162 (6) numaralı fragman korunmuştur. "162 (6)" numarası, "(1), (2), (3), (4) ve (5)" fragmanlarının da olabileceğini akla getirmiş ancak bu konuda Çince yazmalar ve "reproduction" bölümünden kesin bir dille "162 numaralı kutuda sadece 162 (6) fragmanın bulunduğu, neden sadece 162 yazmak varken 162 (6) kodunun yazıldığı bilinmediği" belirtilmiştir. Fragmanların kataloğunu yapan T. Moriyasu'nun çalışmasına göre ise sadece "4" ve "162" numaralı fragmanlar mevcuttur. Fragmanlar ve teknik özellikleri

⁵ "Savaşta kayıp" diye nitelendirilen bu fragmanlar die *Kriegsverlusten* olarak nitelendirilmişler ve faksimileleri olmadığından bulunduğu yer kaydının başına "*" koyularak kataloğa dâhil edilmişlerdir. Gösterimi için bk. (Knüppel ve Yakup, 2007, s. 51).

⁶ Fragmanlara ulaşma sürecinde, fragmanlar *Çince Koleksiyonu Bölümünde* muhafaza edilmesine rağmen benden yardımını esirgemeyen *Paris Bibliothèque nationale de France Türkçe Koleksiyonu Bölümü* sorumlusu Sara Yontan Hanımefendiye ve diğer çalışanlarına teşekkürü bir borç bilirim.

Moriyasu (1985, s. 39 ve 47) tarafından şu şekilde belirtilmiştir:

Katalog Numarası	Boyut	Renk	Kâğıt Kalınlığı	İşaret	Kâğıt Kalitesi	Kelime	Yazı
4	5,5x5,5	Pembe bej	Oldukça İnce	İnce çizgi	Yeterince iyi	Ön yüz: Birkaç kelime Arka yüz: Birkaç kelime	Küçük, düzgün el yazısı
162	10x3,6	Saman Rengi	Az ince	Yok	Sıradan	İki kelime	Büyük, Baskı

Bu katalog bilgileri elimize ulaşan fragmanları doğrular nitelikte olup 4 numaralı fragman katalogda da belirtildiği gibi yıpranmış olup ön ve arka yüzlerinde birkaç kelime okunabilmektedir. Bu fragmanda diğer *Sitātapatrādhāraṇī* fragmanlarından farklı olarak katalogda da bahsedildiği üzere “arka yüz” bulunmaktadır. Bu fragmanın ön yüzü U 398 fragmanının 8. sayfası ile paralel olduğundan metin tamamlaması yapılmıştır. U 398 fragmanının 8. sayfasından sonraki fragman eksik olduğundan fragmanın arka yüzü için metin tamamlaması yapılamamıştır. Bu fragmanın arka yüzü *Sitātapatrādhāraṇī* metni için şimdiye kadar yapılan fragman yayımları arasında yeni bir fragmandır. Metin üzerine yapılan çalışmalarda bu fragmandan sonrası “eksik (Lücke)” olarak adlandırılmıştır.⁷ Metindeki eksik fragmanı tamamlaması açısından bu fragmanın arka yüzünde ne yazık ki birkaç kelime okunabilmektedir.

4 Numaralı Fragman: Porció T1 358; Taishō No: 977 406b 17-19; RRT 405-409; U II 73⁸

Ön Yüz (bk. Ek 1.)

Transliterasyon

- (1) //r kym //// //// // //// // ////
- (2) l'r nynk // //// // //// // ////
- (3) syt'd'p'tyry ''tlq // //// // ////
- (4) 'wlwq ''rvyšl'r 'ylyk // //// // ////

⁷ bk. RRT, s. 277.

⁸ Bu fragmana paralel olan diğer fragmanlar üzerine yapılan çalışmalar verilmiştir.

Transkripsiyon

- (1) [-la]r : kim [kayu munı alku ançulayu kälmiş-]
- (2) lār-niṅ [uṣnir lakṣan-lar-ıntın ünmiş]
- (3) sitātapatiri atl(1)g [utsukmaksız ulug yanturdaçı]
- (4) ulug arvıṣlar elig[-in tutsar-lar eltinsär-lär ...]

Çeviri

- (1) Eğer herhangi bir kimse, [bunu bütün gerçeklikten gelmiş-]
- (2) lerin [*Uṣṇīṣa-Lakṣanalarından* ortaya çıkmış]
- (3) adı yüceltilmiş (*Bhagavat*) *Sītātapatrā* diye adlandırılan, [(kötülüğün) yenilmez ulu bertaraf edicisi,]
- (4) ulu büyüler hanı[-nı tutar ve taşırsa ...]

Arka Yüz (bk. Ek 2.)

Transliterasyon

- (1) //k l'r// ym' 'l'...
- (2) nynk pwy'n kw/
- (3) l'r mwndyrtyr
- (4) 'wlvq

Transkripsiyon

- (1) []k lar[ıg ?] (ya da lār[ig?]) ...
- (2) niṅ buyan kü[çintā ?] ...
- (3) lar mundırtın ...
- (4) ulug ...

Çeviri

- (1) ... lar...
- (2) nın sevap [sayesinde ?]
- (3) lar buradan ...
- (4) ulu ...

162 numaralı fragman ise U 397 fragmanının 2. sayfasının son satırı ile paraleldir. Bu fragmanda da katalogda da belirtildiği üzere sadece iki kelime okunabilmektedir. Ayrıca daha önce yukarıda da belirtildiği üzere bu fragman üzerine 162 haricinde el yazısı ile 6 sayısı yazılmıştır (bk. Ek 3). Ancak Prof. Moriyasu fragmanı sadece 162 numara ile kaydetmiştir. Biz de bu kullanımı esas aldık:

162 Numaralı Fragman: Porció T1 284; Taishō No: 977 406a 17; RRT 352, U II 69 (bk. Ek 3.)

Transliterasyon

(1) ywr'k ''qrym'qyq m//// //

Transkripsiyon

(1) yüräk agrımakıg m[arım agrıg ...]

Çeviri

(1) kalp ağrımasını, [eklem ağrısını ...]

Sonuç

Mahayāna öğretilerine büyülerin, ritüellerin ve çeşitli uygulamaların da eklenmesiyle oluşturulmuş bir ekol olan *Vajrayāna*yı benimseyen Uygurlara ait bir metin olan *Sitātapatrādhāraṇī*'nin *Bibliothèque nationale de France*'ta muhafaza edilen 4 ve 162 numaralı iki fragmanı bu çalışmada ele alınmıştır. Metnin ait olduğu Budist çevreye dair genel bilgiler çerçevesinde fragmanların transliterasyonları, transkripsiyonları ve çevirileri yapılmıştır. Farklı yerlerde muhafaza edilen *Sitātapatrādhāraṇī* metnine ait paralel ve eksik fragmanlarının elde edilmesi ve işlenmesi metnin bütününe eksiksiz ortaya konulmasına imkân sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

Kısaltmalar

AH 11	<i>Alttürkische Handschriften. Teil 11: Die uigurischen Blockdrucke der Berliner Turfansammlung. Teil 1: Tantrische Texte</i> (bk. Yakup ve Knüppel, 2007).
bk.	bakınız.
BHSD	<i>Buddhist Hybrid Sanskrit, Grammar and Dictionary, Vol. II: Dictionary</i> (bk. Edgerton, 1953).
BNF	Bibliothèque nationale de France.
Çin.	Çince.
Mo.	Moğolca.
MW	<i>A Sanskrit–English Dictionary, Etymologically and Philologically Arranged with Special Reference to Cognate Indo–European Languages</i> (bk. Monier-Williams, 1899).
Porció T1	<i>The One with the White Parasol, Four Sitātapatrā Texts in the Derge Kanjur and a Dunhuang Text (Pelliot Tibétain No. 45) with an Annotated English Translation of the Longest Canonical Version, T1 nüshası</i> (bk. Porció, 2000).
RRT	<i>Spätformen des zentralasiatischen Buddhismus, Die altuigurische Sitātapatrā-dhāraṇī</i> (bk. Röhrborn ve Róna-Tas, 2005).
SH	<i>A Dictionary of Chinese Buddhist Terms</i> (bk. Soothill ve Lewis, 1937).
Taishō	<i>Taishō Shinshū Daizōkyō.</i>
Tib.	Tibetçe.
U II	<i>Uigurica II</i> (bk. Müller, 1911).

Kaynakça

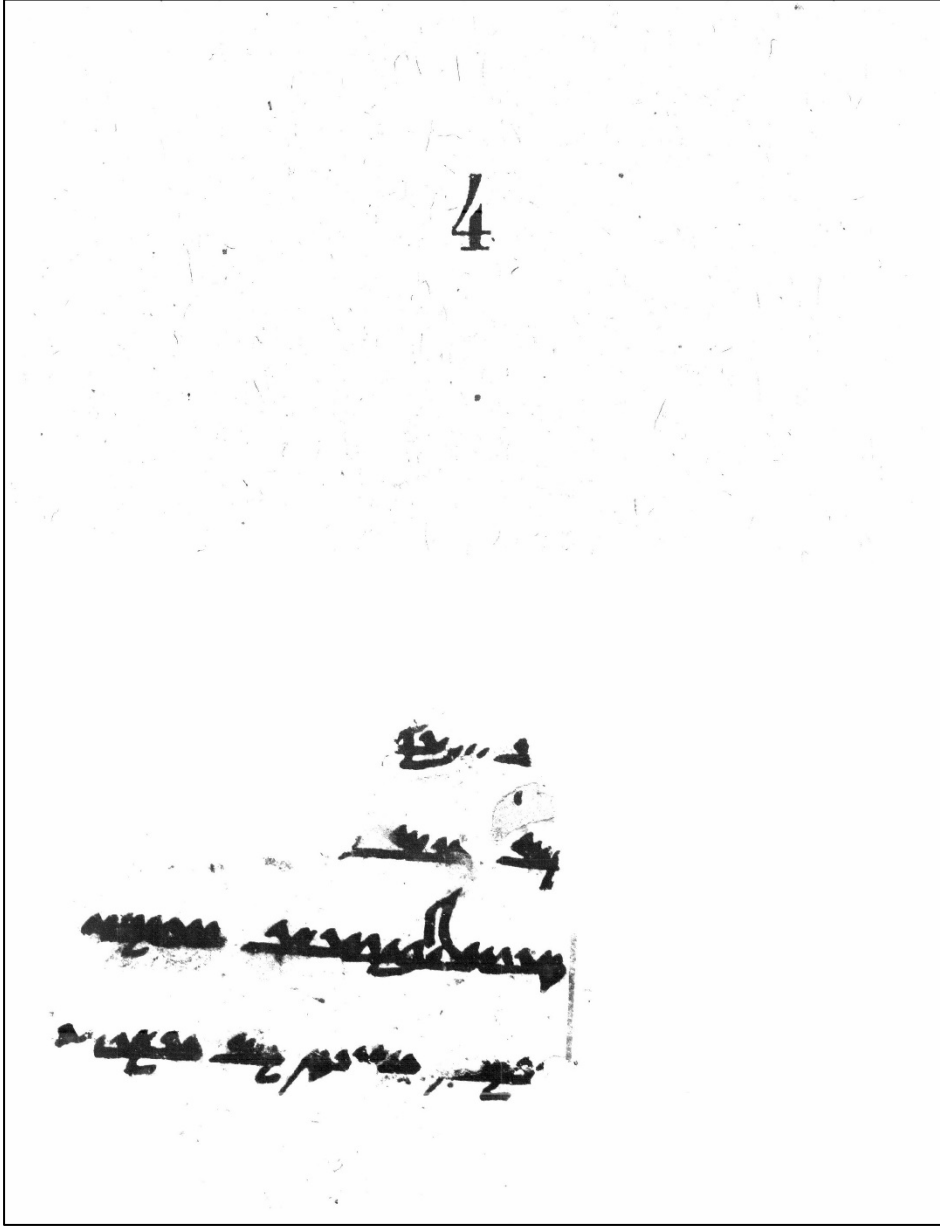
- Arat, R. R. (1965). *Eski Türk Şiiri*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Berthier, A. (2000). *Manuscripts, xylographies, estampages: Les collections orientales du Département des Manuscrits (Bibliothèque Nationale)*. Paris.
- Buswell, R. E. ve Lopez, D. S. (2013). *The Princeton Dictionary of Buddhism*. Princeton: Princeton University Press.
- Conze, E. (2008). *Buddhism. A Short History*. Oxford: Oneworld Publications.
- Edgerton, F. (1953). *Buddhist Hybrid Sanskrit, Grammar and Dictionary, Vol. II: Dictionary*. New Haven: Yale University Press.
- Elverskog, J. (1997). *Uyur Buddhist Literature (Silk Road Studies I)*. Turhout, Brepols.
- Getty, A. (1914). *The Gods of Northern Buddhism. Their History, Iconography and Progressive Evolution Through the Northern Buddhist Countries*. Oxford: Clarendon Press.
- Knüppel, M. ve Yakup, A. (2007). *Alttürkische Handschriften. Teil 11: Die uigurischen Blockdrucke der Berliner Turfansammlung. Teil 1: Tantrische Texte*. Stuttgart: Franz Steiner Verlag.
- Küçük, A., Tümer, G. ve Küçük, M. A. (2011). *Dinler Tarihi*. Ankara: Berikan Yayınevi.

- Le Coq, A. von. (1919). Kurze Einführung in die uigurische Schriftkunde. *Mitteilungen des Seminars für Orientalische Sprachen an der F. Wilhelms-Universität zu Berlin* 22 (2). 93-109.
- Ligeti, L. (1973). Le sacrifice offert aux ancestres dans l'Histoire secrète. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 27 (2). 145-161.
- Malov, S. E. (1930). Sitātapatrā-dhāraṇī v ujugurskoj redakcii. *Doklady Akademii Nauk SSSR* 5. 88-94.
- Monier-Williams, S. M. (1899). *A Sanskrit-English Dictionary, Etymologically and Philologically Arranged with Special Reference to Cognate Indo-European Languages*. Oxford.
- Moriyasu, T. (1985). Uiguru-go bunken [Uigurica from Tun-huang]. *Kōza Tonkō VI: Tonkō Ko-go bunken [Lecture Series on Tun-huang VI: Literature in Central Asian Languages from Tun-huang]* (Z. Yamaguchi Ed.). Tokyo: Daitō shuppansha. 1-98. (森安孝夫「ウイグル語文獻」山口瑞鳳(編)『講座敦煌 6 敦煌胡語文獻』東京: 大東出版社, 1985. 1-98).
- Müller, F.W.K. (1911). *Uigurica II*. Berlin: Verlag der Königlichen Akademie der Wissenschaften.
- Pchelin, N. ve Raschmann, S. C. (2016). Turfan Manuscripts in the State Hermitage- a rediscovery. *Written Monuments of Orient* 2 (4). 3-43.
- Porció, T. (1997). Preliminary Notes on the Uigur and Tibetan Versions of the Sitātapatrādhāraṇī. *Historical and Linguistic Interaction between Inner-Asia and Europe (Proceedings of the Permanent International Altaistic Conference)* (Á. Berta ve E. Horváth Ed.) içinde (229-241). Szeged: Department of Altaic Studies.
- Porció, T. (2000). *The One with the White Parasol, Four Sitātapatrā Texts in the Derge Kanjur and a Dunhuang Text (Pelliot Tibétain No. 45) with an Annotated English Translation of the Longest Canonical Version*. Yayımlanmamış doktora tezi. Faculty of Arts of the University of Vienna. Vienna.
- Porció, T. (2003a). On the Technique Translating Buddhist Texts into Uygur. *Indien und Zentralasien, Sprach und Kulturkontakt (Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica 61)* (S. Bretfeld ve J. Wilkens Ed.) içinde (85-94). Wiesbaden: Harrasowitz Verlag.
- Porció, T. (2003b). On the Brāhmī Glosses of the Uygur Sitātapatrā Text. *Central Asiatic Journal* 47. 91-109.
- Powers, J. (2007). *Introduction to Tibetan Buddhism*. New York & Colorado: Snow Lion Publications.
- Röhrborn, K. ve Róna-Tas, A. (2005). *Spätformen des zentralasiatischen Buddhismus, Die altuigurische Sitātapatrā-dhāraṇī*. Göttingen.
- Sarıçioğlu, E. (1983). *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*. İstanbul: Otağ Yayınevi.
- Sárközi, A. (2007). Goddess with the White Parasol! Protect Us!. *The Role of Women in the Altaic World (Asiatische Forschungen 152)*. 231-246.

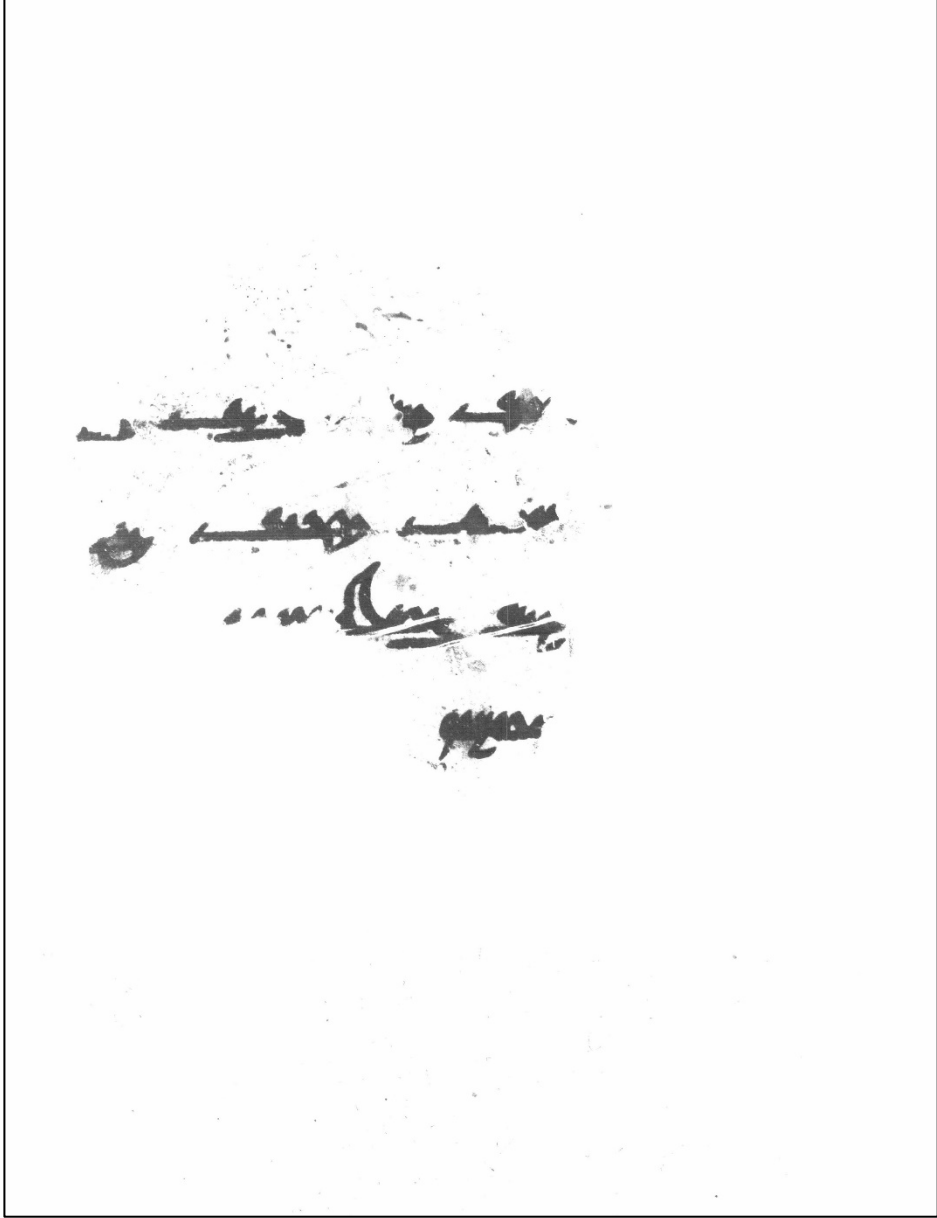
- Sengupta, S. (1999). A Note on Uṣṇīṣa Sitātapatrā Pratyamgirā ... Dhāraṇī. *Studies in Hindu and Buddhist Art* (P. K. Mishra Ed.) içinde (49-56). New Delhi: Abhinav Publications.
- Shaw, M. E. (2006). *Buddhist Goddess of India*. Princeton: Princeton University Press.
- Shōgaito, M. (1979). A Study of the Fragments of Uygur Texts Found in the Nakamura Fusetsu Collection (中村不折氏舊藏ウイグル語文書斷片の研究). *Tōyō Gahukō* 61 (1-2). 1-29.
- Silk, J. A. (1989). A Note on the Opening Formula of Buddhist Sūtras. *The Journal of the International Association of Buddhist Studies*, 12 (1), 158-163.
- Soothill, W. E. ve Lewis, H. (1937). *A Dictionary of Chinese Buddhist Terms*. London: Kegan Paul, Trench, Trubner & Co. Ltd.
- Taishō, (2016). 19.11.2016 tarihinde The SAT Daizōkyō Text Database genel ağ sayfasından erişildi: <http://21dzk.l.u-tokyo.ac.jp/SAT/satdb2015.php?lang=en>
- Zieme, P. (1975). Zur buddhistischen Stabreimdichtung der alten Uiguren. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae*, 29 (2), 187-211.
- Zieme, P. (1982). Zum uigurischen Tārā-Ekaviṃśatistotra. *Acta Orientalia Academiae Scientiarum Hungaricae* 36 (1-3). 583-597.
- Zieme, P. (1985). *Buddhistische Stabreimdichtungen der Uiguren. BT XIII*. Berlin: Akademie Verlag.
- Zieme, P. (2014). Neues zur altuigurischen Sitātapatrādhāraṇī. 21.11.2016 tarihinde academia.edu genel ağ adresinden erişildi: https://www.academia.edu/9184825/Neues_zur_altuigurischen_Sit%C4%81tapatr%C4%81dh%C4%81ra%E1%B9%87%C4%AB

Ekler

Ek 1. *Bibliothèque nationale de France*'ta bulunan *Pelliot Ouigour Grotte 181*'e kayıtlı 4 numaralı fragman, ön yüz:

Ek 2. *Bibliothèque nationale de France'ta bulunan Pelliot Ouigour Grotte 181'e kayıtlı
4 numaralı fragman, arka yüz:*

Ek 3. *Bibliothèque nationale de France*'ta bulunan *Pelliot Ouigour Grotte 181*'e kayıtlı 162 numaralı fragman.

